

Protocol voorkomen van pesten

OPNIEUW VASTGESTELD - MEI 2023

Anti-Pest protocol

Waarom een anti-pestprotocol?

It Tredde Sté wil de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden. Zij moeten zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze in een vertrouwde en bescherming biedende omgeving kunnen ontwikkelen. E.e.a. geldt niet alleen in het gebouw, maar ook op het schoolplein.

Als kinderen naar de basisschool gaan, hebben ze zich wat betreft waarden, normen en gewenst gedrag al heel wat eigen gemaakt. Vanuit onze visie bouwen we dat verder uit. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven (gedrags)regels gebaseerd op algemeen geaccepteerde waarden en normen aan te bieden en deze te onderhouden. Ons uitgangspunt is dat kinderen samen moeten leren respectvol met elkaar om te gaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf. Soms moeten kinderen in hun gedrag gecorrigeerd worden. Veelal heeft dat effect. Een enkele keer moeten we daar meer energie in steken. Een zeer belangrijke rol speelt het (voorbeeld)gedrag van het personeel. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben en dat persoonlijk uit te dragen.

Op onze school besteden we veel aandacht aan preventieve methodes. Enkele voorbeelden zijn; de methode 'Kwink' en 'Kriebels in je buik' en de observatielijst van ZIEN!. Daarnaast voeren we jaarlijks een veiligheidsmonitor uit, in samenwerking met het ministerie, om ook zo de veiligheidsbeleving van leerlingen, ouders en team in kaart te brengen. Eén keer in de twee jaar wordt er een tevredenheidspeiling uitgezet, ook naar leerlingen, ouders en team. Daarin wordt ook de veiligheid mee genomen.

Natuurlijk is het beter om pesten te voorkomen, maar dat lukt niet altijd. Daarom moeten kinderen weten dat ze altijd met opmerkingen en klachten bij een personeelslid terecht kunnen en ervan uit mogen gaan dat die daar ook iets mee doet. Als kinderen weten dat er aandacht aan besteed wordt, dan heeft dat ook een preventieve werking. De gevolgen van pestgedrag zijn verstrekkend. Daarom is het van groot belang dat m.n. de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is.

Dit protocol biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Doelen anti-pestprotocol

- Duidelijkheid verschaffen over de ongewenstheid van pestgedrag;
- Beschrijven welke aspecten een rol spelen;
- Informatie verschaffen over de wijze van aanpak;
- Een bijdrage leveren aan het gevoel van veiligheid op onze school.

De uitgangspunten van school

- Ongeveer 80% van onze tijd moet zitten in het creëren van een positief pedagogisch klimaat;
- Pesten is een serieus probleem;
- De school heeft een inspanningsverplichting;
- De school wil alert zijn op pestgedrag en actie ondernemen;
- Kinderen moeten leren met elkaar om te gaan;
- Als er gepest wordt, volgt de school de procedure van het Anti-Pest-protocol.
- Ouders krijgen een actieve rol in het geval van pestgedrag;
- Melden betekent niet, dat je klikt.

1. Preventieve Maatregelen en Methodes

1.1 . Preventieve maatregelen:

- De school vindt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen belangrijk. Het respectvol omgaan met elkaar, het luisteren naar elkaar en het accepteren dat iedereen uniek is, vormen hierbij de uitgangspunten.
- Kinderen worden in het gebouw en op het schoolplein serieus genomen. Er wordt gereageerd op hun klachten, opmerkingen e.d.
- De ouder(s) wordt actief bevraagd op het welbevinden van hun kind.
- We raden de ouder(s) aan, hun kind met regelmaat te wijzen op de gevaren rondom Social Media.
- Tijdens de week van de Mediawijsheid staat het gebruik van Social Media centraal.
- Aan het begin van ieder schooljaar bespreekt de leerkracht met de leerlingen de meer algemene afspraken en regels in het groepslokaal en op het schoolplein.
- Melden moet, klikken niet. Het verschil is dat bij melden het doel is; het beëindigen van bepaald gedrag; bij klikken dat een ander straf krijgt.
- Op school wordt door het personeel het goede voorbeeld gegeven en de goede sfeer in en buiten het groepslokaal bewaakt.
- Het terug laten komen van dit onderwerp tijdens zorgvergaderingen.
- Jaarlijks wordt er een onderzoek uitgevoerd over de sfeer, veiligheid en pesten. Deze lijst wordt door de leerlingen van groep 6, 7 en 8, ouders en teamleden.

1.2 . Preventieve Methodes:

- De school gebruikt “**Kwink**” in het kader van de ontwikkeling van waarden en normen. Elke maand staat in alle groepen een thema centraal.
- De school gebruikt “**Kriebels in je buik**” per periode staat een onderdeel van (seksuele) ontwikkeling op het programma. Dit doen we schoolbreed.
- In de bovenbouw wordt “**Mediamasters**” gebruikt tijdens de week van de Mediawijsheid om goed gebruik van internet en Social Media onder de aandacht te brengen.
- Het team richt zich niet alleen op cognitieve, maar ook op gedragsproblemen. Vanuit het handelingsgericht werken (HGW) wordt een handelingsplan rondom gedrag opgesteld dat aansluit bij de behoeften van een groep
- 2 keer per jaar vullen de leerkrachten van de groepen 1 t/m 8 de observatielijst van **ZIEN!** in.
- vanaf groep 5 vullen de leerlingen de vragenlijst in van Zien, zowel mbt sociale vaardigheden/ pestgedrag als werkhouding ZIEN! is een webbased expertsysteem dat meer doet dan het volgen van de leerling. ZIEN! geeft op basis van een analyse van observaties concrete doelen en handelingsuggesties. Om op die manier de leerkracht of docent te helpen bij het ondersteunen van leerlingen en groepen. ZIEN! ondersteunt het gehele proces van signaleren tot handelen.

1.3 Hoe worden de omgangsregels levend gehouden?

- De regels en afspraken op school worden begin van ieder schooljaar met de leerlingen besproken.
- De observatiemomenten (Zien) staan vast en op het rooster is wekelijks aandacht voor SEO (in de vorm van een les of een groeps gesprekje)
- De oudergesprekken zijn een geschikt moment om de ouder(s) te vragen naar signalen thuis.
- Per periode wordt de ouderbrief van ‘Kwink’ met ouders gedeeld.

2. Wat is Pesten?

Pesten is het systematisch (en vaak gedurende een langere periode) uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één of meerdere individuen op iemand die niet in staat is zich adequaat te weren/verdedigen.

Pesten kan op velerlei manieren:

- * verbaal: bijv. schelden, jennen, belachelijk maken, roddelen;
- * fysiek: bijv. slaan, duwen, aan de haren trekken;
- * psychisch: bijv. door uitsluiting (doodzwijgen, isoleren), een bijnaam geven.
- * “voortdurend “lollig” doen;
- * door afpersing: bijv. chanteren, bedreigen, dwingen om geld of spullen af te geven;
- * door stelen of vernielen van bezittingen;
- * door gebruik te maken van digitale communicatieprogramma’s.

2.1 Het verschil tussen pesten en plagen:

Het lijkt erop dat het begrip pesten aan inflatie onderhevig is. Er wordt snel geroepen: “Ik word gepest” of “Hij pest me”. Onwettig gedrag krijgt al gauw het etiket “pesten” opgeplakt, terwijl in veel gevallen er sprake is van vervelend doen of plagen. Door deze inflatie lijkt pestgedrag een veelvoorkomend verschijnsel, terwijl onze schoolbevolking op sociaal vlak van een (redelijk) hoog niveau is. Met deze constatering willen we het probleem van pesten zeker niet bagatelliseren. Wat is nu het verschil?

Plagen

Pesten

Gebeurt onbezonnen of spontaan.	Gebeurt met opzet.
Heeft geen kwade bedoelingen (al kan een plagerij best even pijn doen).	Doel is iemand bewust kwetsen of kleineren.
Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig.	Kan lang blijven duren, is systematisch. Houdt niet vanzelf op.
Speelt zich af tussen gelijkwaardigen.	Er is een ongelijke machtsverhouding: de pester heeft altijd de bovenhand. Macht tegenover onmacht.
Is meestal te verdragen of soms zelfs plezierig.	Er zijn geen positieve bedoelingen (pijn doen, kwetsen, vernielen, isoleren etc.
Meestal één tegen één.	Vaak zijn er meelopers; één tegenover meerdere.
De rollen liggen niet vast, nu eens plaagt de een, dan de andere.	Heeft een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, de slachtoffers ook. Als het slachtoffer wegvalt, wordt er vaak een ander slachtoffer opgezocht.
De “pijn” (lichamelijk of geestelijk) is draaglijk en van korte duur.	Als er niet tijdig wordt ingegrepen kunnen de lichamelijke en geestelijke gevolgen ingrijpend en langdurig zijn.
De relaties worden na het plagen meteen hervat.	De relatie is verstoord, herstel zal moeilijk zijn.
Het geplaagde kind blijft volwaardig lid van de groep.	Het gepeste kind is geïsoleerd, voelt zich eenzaam/buiten gesloten.
De groep lijdt niet onder de plagerijen. “Rimpels worden snel gladgestreken”.	De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Kinderen zijn angstig en vertrouwen elkaar niet meer. Ze zijn niet meer spontaan en open.

2.2 Basis om pesten aan te pakken:

- * Pesten moet door het merendeel van de betrokken partijen als probleem worden gezien. Onder de betrokken partijen wordt verstaan: leerlingen, (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouder(s), verzorger(s).
- * Als pesten optreedt, moeten personeelsleden (m.n. leerkrachten) in samenwerking met de ouder(s) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- * Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak. Hierbij kan zo nodig hulp ingezet worden van de anti-pest-coördinator. (Margreet van der Laan)

2.3 Signalen en Gevolgen:

Pesten kan het leven van het slachtoffer helemaal overhoop gooien en danig verzieken. Kinderen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er vaak niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders.

Mogelijke signalen van slachtoffers zijn: angst om naar school te gaan, last krijgen van nare dromen en concentratiestoornissen waardoor de schoolprestaties achteruit gaan. Ook lichamelijke klachten zoals buikpijn, hoofdpijn of misselijkheid kunnen wijzen op pestproblematiek. Deze kinderen worden meestal steeds somberder of trekken zich steeds meer terug. Ook op volwassen leeftijd kunnen de gevolgen van pesten in de basisschoolleeftijd zeer ingrijpend zijn. (Onder meer in de vorm van depressie, gebrek aan zelfvertrouwen en storende herinneringen. Pesten is niet alleen schadelijk voor de gepeste, maar ook voor de pester. Pesten is vaak een uiting van een gebrek aan normen/waarden en sociale vaardigheden. Eigen problemen worden overschreeuwd. Pesters zoeken op een vervelende manier aandacht of "bevechten" op deze manier hun plaats in de groep (rangorde). Zij komen vaak op latere leeftijd in de problemen.

2.4 Kenmerken van de pester, de gepeste, de meeloper en de middengroep:

Pester:

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want in hun ogen vraagt het slachtoffer er immers om, om gepest te worden. Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

Gepeste:

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

Mogelijke signalen van gepest worden

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis

- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

Meeloper:

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Middengroep

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Er zijn in deze groep vooral verdedigers en buitenstaanders.

Kenmerken verdedigers:

- Komen af en toe op voor het slachtoffer
- Zijn meestal populair in de groep
- Worden aardig gevonden
- Hebben invloed in de klas
- Kunnen helpen het pesten te stoppen

Kenmerken buitenstaanders:

- Pesten niet, maar doen ook niets om het pesten te stoppen
- Merken vaak niet dat er gepest wordt of willen het niet weten
- Durven vaak niets tegen het pesten te doen, omdat ze zelf bang zijn om gepest te worden.

3. Hoe lossen we een probleemsituatie op?

3.1 Wie doet wat?

- Een leerling geeft aan dat hij/zij iets niet wil, bepaald gedrag ongewenst is.
- Treedt er geen verandering op, dan heeft een leerling(e) het recht en de plicht om een personeelslid - waar hij/zij zich veilig bij voelt- aan te spreken.
- Dit personeelslid hoort de melding aan. Indien het betreffende personeelslid niet de leerkracht

is, wordt er contact opgenomen met de vaste leerkracht. Deze bespreekt e.e.a. met de andere partij. Hij/zij neemt duidelijk stelling indien er sprake is van onacceptabel gedrag. Samen komen we tot een oplossing en worden afspraken gemaakt.

- Indien een eerste aanpak niet leidt tot een gedragsverandering, worden maatregelen genomen.
- De Anti-pest-coördinator (Margreet van der Laan) kan door de leerkracht bij de casus betrokken worden. De coördinator kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en de directeur adviseren.
- De coördinator, het team, de vertrouwenspersonen en de eventuele externe hulp (bijv het GGD) hebben een ondersteunende dan wel consulterende rol in de probleemsituatie.
- De ouders worden direct en actief betrokken bij de probleemsituatie en vervullen daarbij een ondersteunende rol.
- Bovenal blijft de leerkracht eindverantwoordelijk voor de probleemsituatie.
- Als de probleemsituatie niet verbetert of niets meer kan helpen, kan de directeur tot een vorm van schorsing overgaan.

3.2 De vijf-sporenaanpak.

1. steun bieden aan het kind dat gepest wordt
 - naar het kind luisteren en ondersteunen door duidelijk stelling te nemen
 - met het kind overleggen over mogelijke oplossingen (aandacht aan weerbaarheid/zelfvertrouwen)
 - samen met het kind werken aan oplossingen en afspraken maken
 - vervolgesprek plannen
 - een kring van veiligheid rond de leerling bouwen
 - zo nodig inschakelen van deskundige hulp
2. steun bieden aan het kind dat pest
 - duidelijk stelling nemen
 - achterhalen reden/oorzaak; komen tot bewustwording
 - probleemoplossend gesprek
 - bespreken wat pesten voor de ander betekent
 - hulp bieden bij het onderhouden van positieve relaties met andere leerlingen
 - de leerling helpen zich aan regels en afspraken te houden
 - zo nodig deskundige hulp inschakelen
 - consequenties verbinden aan het continueren van pestgedrag.
 - vervolgesprek plannen
3. de ouders steunen
 - ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen
 - informatie verschaffen
 - in samenwerking met de betrokken ouders het pestprobleem aanpakken
 - zonodig doorverwijzen naar deskundige ondersteuning
4. steun bieden aan de medeleerlingen door ze te betrekken bij de oplossing (de zwijgende middengroep is van vitaal belang bij de aanpak; mobiliseer hen.)
 - het geconstateerde ongewenste gedrag bespreekbaar maken
 - met de leerlingen bespreken welke rol zij zouden kunnen spelen bij de oplossing
 - aangeven dat pesten geen normaal gedrag is
 - aangeven dat een leerling pesten niet over zichzelf afroept
 - aangeven dat ander gedrag dan gemiddeld groepsgedrag ook bestaansrecht heeft indien niet vergeten wordt elkaar de ruimte te gunnen
 - de voedingsbodem voor meeloopgedrag wegnemen (In tegenstelling tot de ervaren pester horen meelopers graag bij de norm/de grote groep. Ze zijn veelal niet bereid om grote

risico`s, waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, te lopen.)

5. steun bieden aan personeelsleden

- informatie geven over pesten
- informatie over aanpak
- bekendheid geven aan een specifiek probleem, zodat collega 's hun bijdrage kunnen leveren (raad/extra aandacht tijdens surveillance, intervisie e.d.)
- inschakelen deskundige hulp (o.a. anti-pest-coördinator, vertrouwenspersonen, ondersteuningsteam)

4. Informatie voor ouders

Lees goed de mogelijke signalen (Hfst. 5d) van een gepest kind door.

Omdat het digitale verkeer voor school moeilijk te controleren is, vragen we ouders dit goed in de gaten te houden. Wordt uw kind gepest? Ga in gesprek met uw kind en schakel de leerkracht in. Uw medewerking wordt op prijs gesteld en een probleemsituatie moet altijd bespreekbaar gemaakt worden.